

SAMOEVALVACIJA 2022

SPODBUDNO UČNO OKOLJE IN FORMATIVNO SPREMLJANJE POUKA

a) Varno in spodbudno učno okolje

Kakovostni odnosi, dobro počutje so pot do učne zavzetosti in uspešnosti.

Izkušnje kažejo, da sta dobro počutje in klima kot učinka varnega in spodbudnega učnega okolja pomembna dejavnika učne zavzetosti in uspešnosti.

Pri tem pa seveda z dobrim počutjem ne mislimo na lagodnost, pasivnost ali čutno ugodje, ampak na aktivno oziroma polno vključenost v učni proces in v dejavnosti, ki jih učenci doživljajo kot smiselne, ter v skupino, v kateri se čutijo sprejete in vključene.

Učiteljem je na voljo zbirka videov iz razvojne naloge Varno in spodbudno učno okolje (ZRSS).

Področja:

- dobri odnosi med učitelji in učenci, odnosna kompetenca, dober stik, počutje in klima;
- čustveno in socialno učenje ter empatija;
- neželjeno vedenje, razlogi in ravnanje;
- medvrstniško nasilje in ranljive skupine.

Kaj je značilno za spodbudno in varno učno okolje?

Učenci pri pouku sodelujejo in izražajo manj neželenega vedenja, ko se vanj čutijo vključene, ko:

- vedo, kaj se od njih pričakuje, kako si sledijo dejavnosti in dobijo jasna navodila,
- ko so jim jasna pravila in posledice,
- ko se počutijo varno, ker se lahko zanesejo, da jih bo učitelj pravočasno zaščitil oz. omogočil mirno reševanje nesporazumov,
- občutijo, da so sprejeti in spoštljivo ter pravično obravnavani,
- občutijo pozitivna realna pričakovanja in dobijo dovolj ustreznih spodbud in pohval,
- prepoznajo svoja močna področja in zaupajo v lastne zmožnosti, hkrati pa dobijo podporo učitelja na šibkih področjih,
- čutijo, da so sprejeti in razumljeni v svojih posebnostih, da ima učitelj dober stik z njimi in jim zaupa,
- občutijo smiselnost in koristnost tega, kar se učijo,
- občutijo, da lahko imajo vpliv na pomembne zadeve,
- občutijo sodelovalno vzdušje v razredu.

Učitelj k večji vključenosti (disciplini), prispeva tako da:

- so njegova pričakovanja ter pravila jasna, utemeljena in razumna (oblikuje jih skupaj z učenci),
- obvlada organizacijske postopke in daje jasna navodila, prilagojena zmožnostim učencev,
- je pozoren na izključene in jih nevsiljivo vključuje ter individualizira pristop,
- uporablja učne metode, ki podpirajo angažirano učenje in aktivnost učencev, vzbuja njihovo zanimanje in spodbuja njihovo odgovornost za učenje in omogoča pravočasno konstruktivno povratno informacijo (npr. s FS),
- izvaja metode skupinskega dela, ki vključujejo učence v dogovarjanje in oblikovanje skupnih pravil varne skupnosti,
- kakovostno komunicira z učenci in si prizadeva za pozitivne in spoštljive odnose, pri čemer je kot odrasli in kot pedagog tisti, ki je za zgled,
- poskrbi, da pri odstopanju od pravil s strani učencev sledijo dogovorjene posledice in prevzemanje odgovornosti,
- v pravem trenutku poišče podporo svetovalnega delavca ali strokovnega tima za uporabo svetovalnih in vedenjskih metod za učence, ki to potrebujejo.

Ob vodenju učnega procesa je zelo pomembno:

- Vstop v razred oz. sprejem učencev, spodbudna odločnost, umirjanje, pridobivanje pozornosti.
- Ureditev razreda in sedežnega reda za varnost, učinkovito učenje in vodenje.
- Smiselna umestitev aktivnih in sodelovalnih oblik, obvladovanje le-teh.
- Učinkovita priprava učencev na delo.
- Razumljivo, postopno pojasnjevanje pomembnih informacij, navodil, postopkov ter možnost razjasnjevanja .
- Obvladovanje smiselnih in tekočih prehodov (pri pouku) ter premikov.
- Sooblikovanje smiselnih pravil, izpostavljenih na vidnem mestu, sklicevanje nanje.
- Spremljanje vseh učencev, celotnega dogajanja.
- Pozornost na potencialne težave in učno / vzgojno zahtevne učence ali skupine.
- Prilagajanje načinov vključevanja učencev glede na njihove potrebe.
- Premišljena uporaba signalov (očesni stik, približevanje, ne-verbalno).

b) **Formativno spremljanje – učenec in učitelj** soustvarjata učni proces

Elementi FS - nameni učenja, kriteriji uspešnosti, dokazi, povratna informacija, zastavljanje vprašanj, samovrednotenje in vrstniško vrednotenje

Aktivnejša vloga učencev - kakovostno in trajnejše znanje

Učenci vrednotijo svoje delo in so deležni povratnih informacij tako s strani učitelja kot sošolcev z namenom izboljševanja učenja ter izboljševanja dosežkov.

Ključna sprememba je spremenjena vloga učitelja, saj:

- so v središču učnega procesa učenci;
- učenci prevzemajo odgovornost za svoje učenje;
- je pomembna skrb za individualni napredek vsakega učenca;
- učenci vedo, kje so (kakšno je njihovo trenutno znanje);
- učenci vedo, kam gredo (poznajo namene učenja);
- učenci vedo, kako bodo tja prišli (kaj bodo morali narediti, da jim bo to uspelo) in
- učitelj učenca podpira in usmerja v učnem procesu s kakovostnimi povratnimi informacijami.

Kako?

- **S poukom, ki sledi načelom formativnega spremljanja:**
- učenci skupaj z učiteljem oblikujejo namene učenja in kriterije uspešnosti;
- učenci postavljajo vprašanja;
- učenci so deležni/podajajo kakovostne povratne informacije;
- učenci vrednotijo delo sošolcev – vrstniško vrednotenje (medsebojne povratne informacije);
- učenci vrednotijo svoje delo – samovrednotenje;
- učenci pridobivajo raznolike dokaze.

Zakaj?

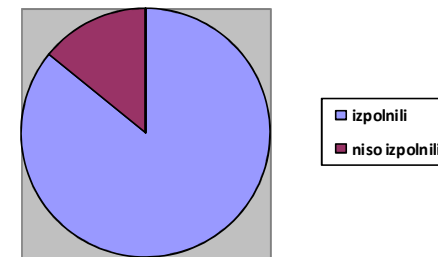
- **Za izboljševanje učnih pristopov, dvig dosežkov in zavzetosti za učenje:**
- učenci vedo, kaj se bodo učili, zakaj in kdaj bodo uspešni;
- vprašanja so naravna pot učenja in posredni kazalnik kakovosti pouka;
- učenci se učijo s postavljanjem vprašanj in iskanjem odgovorov nanje;
- kakovostne povratne informacije imajo velik učinek na izboljšanje dosežkov, ker učencem povedo, kje so in kaj bodo morali narediti, da bodo še uspešnejši;
- podane so na način, da spodbujajo razmišljanje; kakovostne povratne informacije spodbujajo globlje učenje;
- z vključitvijo v vrstniško vrednotenje učenci razvijajo ključne kompetence - samoiniciativnost in podjetnost, učenje učenja, socialne kompetence, ustvarjalnost, reševanje problemov, sprejemanje odločitev, konstruktivno obvladovanje čustev;
- vrstniško vrednotenje spodbuja interakcijo med učenci, bogati učne dejavnosti in spodbuja globlje učenje;
- samovrednotenje spodbuja motivacijo za učenje, razvoj kritičnega mišljenja, globlje učenje in učenje učenja;
- učenci prevzamejo odgovornost za svoje učenje, načrtujejo svoj nadaljnji proces učenja, kar vodi k izboljšanju rezultatov;
- s samovrednotenjem učenci razvijajo kritično mišljenje;
- raznoliki dokazi učencem omogočajo, da lahko pokažejo ne le, kaj vedo, ampak tudi, kako razumejo in kaj znajo narediti – uporabo znanja, spretnosti, ključne kompetence – reševanje problemov, ustvarjalnost ...) in jih usposablja za reševanje realnih problemov.

a) Analiza vprašalnika; grafi – učenci

Zbirnik za učence od 1. do 5. razreda in od 6. do 9. razreda:

188 učencev oz. 84,75 % učencev je izpolnilo anketni vprašalnik, od tega 96 dečkov in 92 deklic.

Od 1 do 5. razreda 95,80 %, od 6. do 9. razreda pa 73,70 %.

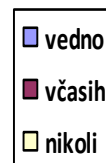
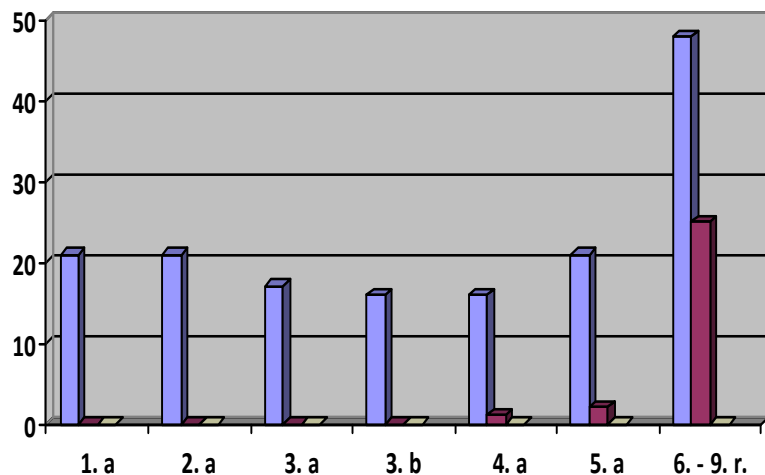

Razred (vsi)	Dečki - izpolnili	Deklice - izpolnile
1. A - 21	11	10
2. A - 22	11	10
3. A - 18	7	10
3. B - 17	8	8
4. A - 17	10	7
5. A - 25	11	12
SKUPAJ: 115 od 120	58	57
95,80 %		

Razred (vsi)	Dečki - izpolnili	Deklice - izpolnile
6. A - 15		
6. B - 15		
7. A - 22		
8. A - 19		
9. A - 28		
SKUPAJ: 73 od 99	38	35
73,70 %		

1. Ali preden pričnete z delom v skupini, dobite od učitelja jasna navodila?

Razred	VEDNO	VČASIH	NIKOLI
1. a	21	0	0
2. a	21	0	0
3. a	17	0	0
3. b	16	0	0
4. a	16	1	0
5. a	21	2	0
6. – 9. r.	48	25	0

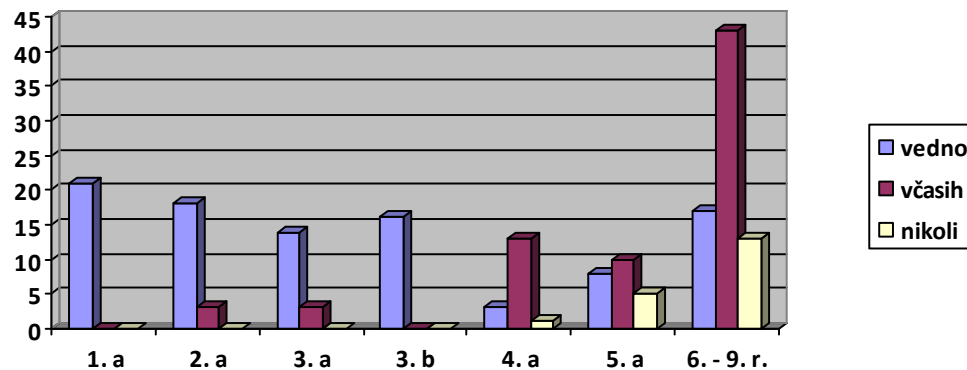
Učenci od 1. do 5. razreda pred delom v skupini dobijo vedno jasna navodila. 65,75 % učencev od 6. do 9. razreda pa meni, da vedno dobijo navodilo, 34,25 % pa da samo včasih dobijo navodila za delom v skupini.

2. Se ti zdi pomembno, da navodila in podatke v besedilu poiščeš s pomočjo označevalnika ali barvic?

Razred	Da	Ne
1. a	21	0
2. a	21	0
3. a	17	0
3. b	16	0
4. a	17	0
5. a	17	6
6. – 9. r.	49	24

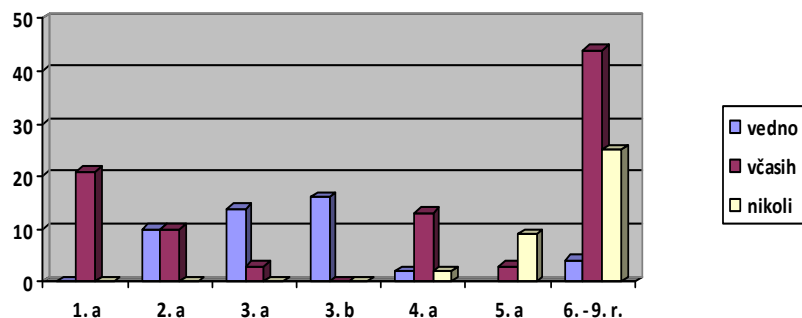
Učencem je pomembno, da si podatke v besedilu označijo s pomočjo označevalnika oz. z barvicami. 32,87 % učencem (od 6. do 9. razreda) pa se označevanje ne zdi pomembno.

3. Ali si označiš pomembne podatke v navodilih in pri učenju snovi z označevalnikom?

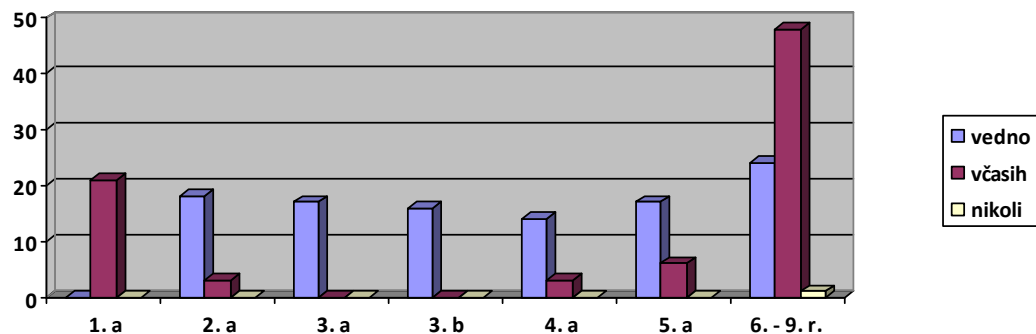
Zlasti učenci prve triade si vedno pomembne podatke v navodilih označijo z označevalnikom. Skoraj 60 % učencev od 6. do 9. razreda si samo včasih označi pomemben podatke v navodilih z označevalnikom, 18 % pa nikoli.

4. Ali v šoli med sošolci, doma še sam izboljšuješ svoje delo (večkrat ista naloga)? Iz podatkov sestaviš miselni vzorec?

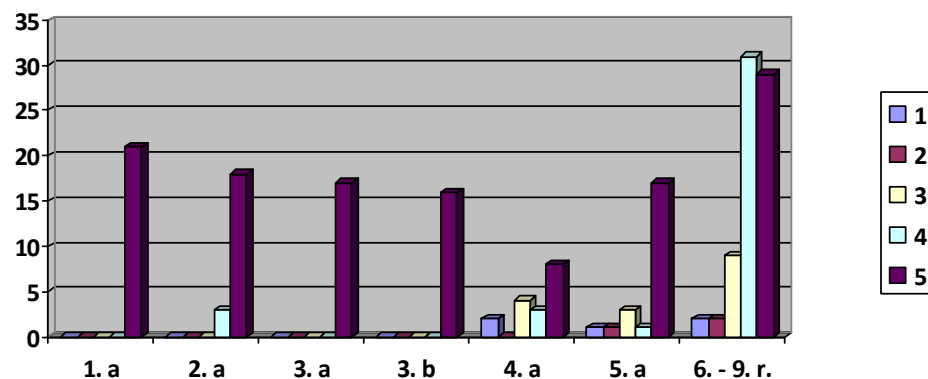
Zlasti učenci 3. razreda si vedno sami izboljšujejo svoje delo s pomočjo miselnih vzorcev, ostali učenci pa občasno. 34 % učencev od 6. do 9. razreda si ne pomaga pri učenju s pripravo miselnih vzorcev, oz. doma vadi še iste vrste nalog, 60 % pa občasno.

5. Ali veš, kje boš določeno znanje uporabil?

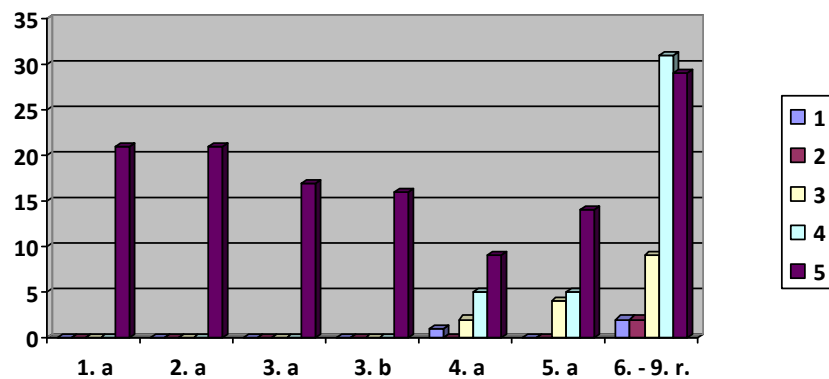
Večina učencev ve, kje bodo določeno znanje uporabili.

6. Oceni od 1 do 5 (pri tem pomeni 5 najvišjo oceno), kako smiselno se ti zdi, da poznaš kriterije ocenjevanja pred ocenjevanjem.

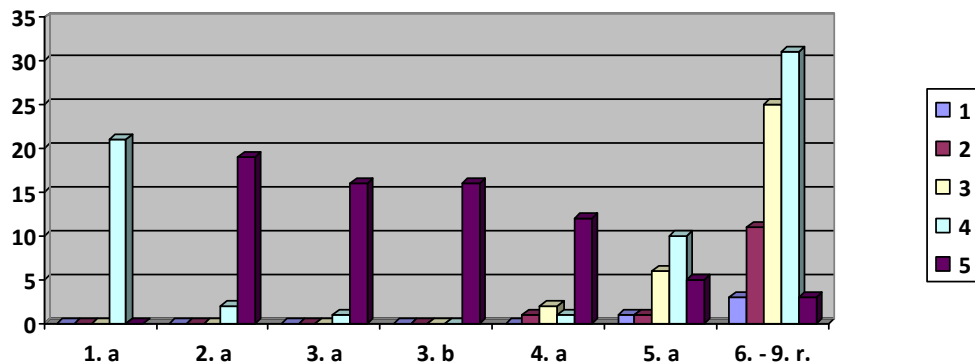
Učencem se zdi zelo pomembno, da poznajo kriterije ocenjevanja pred ocenjevanjem znanja.

7. Pri koliko predmetih ti bo v življenju, ko boš odrasel, pridobljena snov koristila?

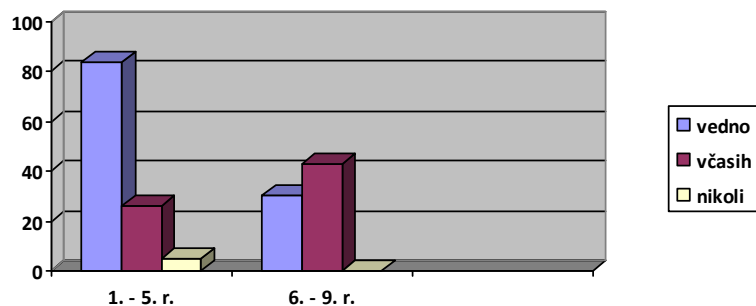
Učenci menijo, da jim bo pri večini predmetov, ko bodo starejši, koristila.

8. Kakšen se ti zdi pouk v šoli?

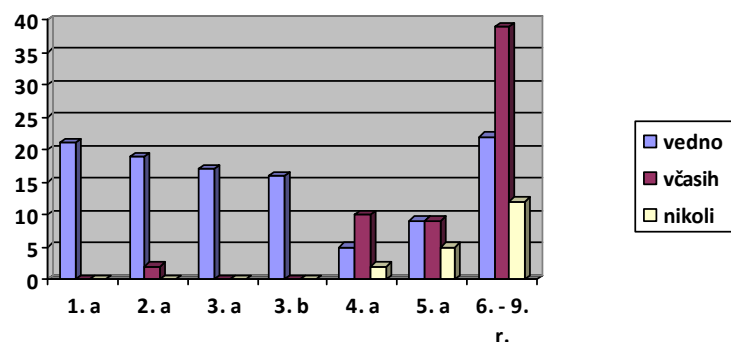
Zlasti učencem prve triade se zdi pouk v šoli zanimiv in jih hitro mine. Manj zanimiv je učencem od 5. do 9. razreda. 20 % učencem se pouk ne zdi zanimiv in so podali oceno manjšo od 3.

9. V razredu se počutim sprejetega in upoštevanega.

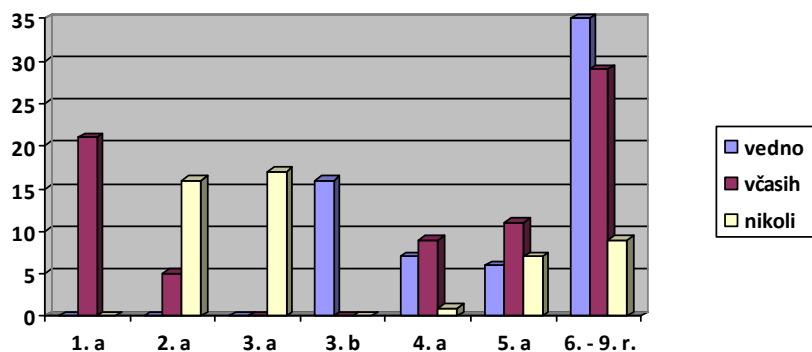
Učenci prve triade se vedno čutijo sprejetega in upoštevanega v razredu, manj pa učenci 4. in 5. razreda. 60 % učencev od 6. do 9. razreda se ne počuti v razredu vedno sprejetega in upoštevanega.

10. Ali ti ob koncu predelanega učnega sklopa kriteriji uspešnosti pomagajo pri učenju in imaš posledično zato tudi boljšo oceno?

Učencem kriteriji uspešnosti ob koncu učnega sklopa pomagajo pri učenju in menijo, da je tudi ocena zato boljša.

11. Kako pogosto se šele po preverjanju začneš pripravljati na ocenjevanje znanja?

Nekaj učencev se prične na ocenjevanje znanja pripravljati šele po poverjanju znanja. To bolj izvajajo učenci 4. in 5. razreda. 48 % učencev od 6. do 9. razreda pa se šele po preverjanju znanja prične pripravljati na ocenjevanje.

b) Analiza vprašalnika; grafi - učitelji

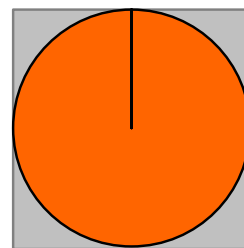
Izpolnilo vprašalnik **14 (70 %)** učiteljev (1. triadi 6, 2. triadi 2, 3. triadi 6).

1. Ali pred delom v skupini skupaj z učenci oblikuješ jasna navodila za delo?

VEDNO	12
VČASIH	2
NIKOLI	0

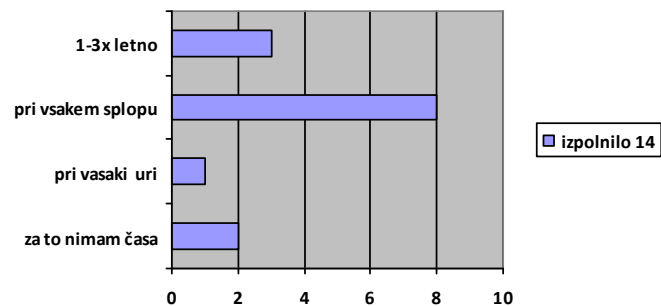
Večina učiteljev vedno skupaj z učenci oblikuje jasna navodila za delo.

2. Se ti zdi pomembno, da učenec samostojno najde podatke in sestavi svoj miselni vzorec s temi podatki (kot podlaga za lažje učenje) ?

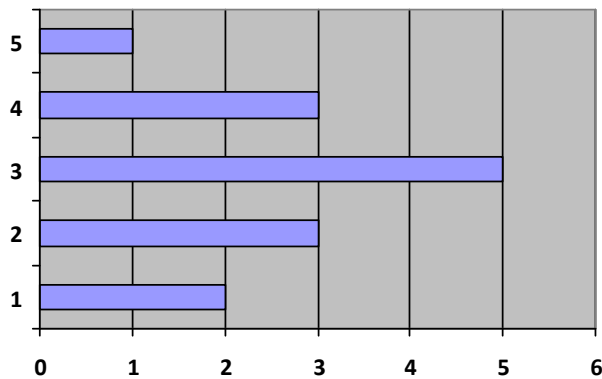
Vsi učitelji menijo, da je smiselno, da učenec samostojno najde podatke in sestavi svoj miselni vzorec.

3. Kolikokrat izvajaš pouk, kjer učenci drug drugemu povedo, kaj je dobro, kje lahko znanje izboljša, pri naslednji uri pripovedujejo, kaj so izboljšali, kaj so se naučili in nadgradijo to znanje s pomočjo dela v skupinah?

57 % učiteljev pri pouku izvaja vrstniško vrednotenje ob zaključku učnega sklopa.

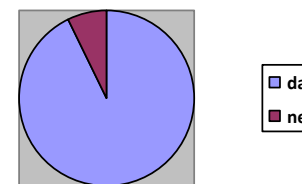
4. Glede na rezultate preverjanj oceni od 1 do 5 (pri tem pomeni 5 najvišjo oceno), kako kvalitetno se učenci pripravijo na pisno preverjanje pred ocenjevanjem.

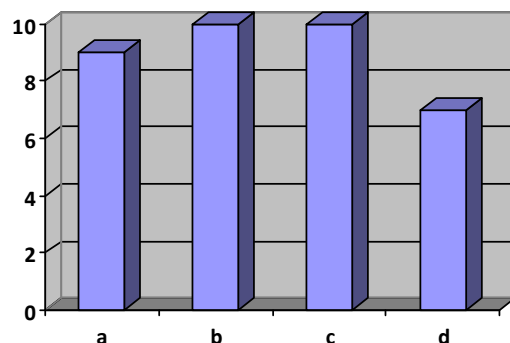
Večina učiteljev meni, da se učenci ne pripravljajo kvalitetno na pisno preverjanje znanja pred ocenjevanjem.

5. Ali meniš, da snov, ki jo poučujemo, premalo vnašamo v prakso? Oz. imaš občutek, da se učenci ne zavedajo praktične pomembnosti znanja in da se učijo samo zaradi ocen?

92,86 % učiteljev meni, da se učenci učijo zaradi ocen. Snov, ki pa jo poučujejo pa jo tudi premalo vnašajo v prakso.

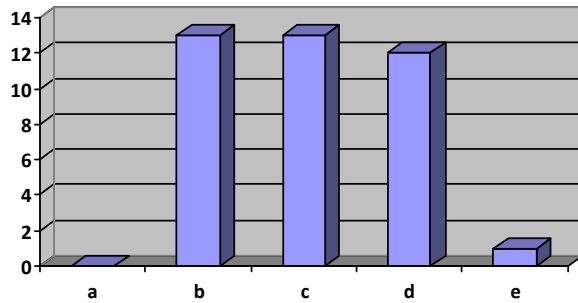

6. Čemu v razredu poleg rednega dela še posvetiš veliko pozornosti? (možnih več odgovorov)

Učitelji (70 %) skrbijo za dobro počutje v razredu, skrbijo za učence s primanjkljaji ter izvajajo individualiziran pristop. Pozornost namenijo tudi reševanju konfliktov in disciplinskih težav (64 %). 50 % učiteljev poskrbi za urejenost razreda.

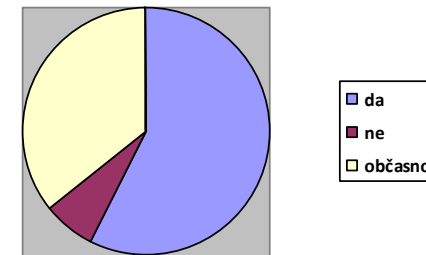
7. Kaj kot učitelj narediš za pozitivno klimo med sodelavci?

93 % učiteljev je do svojih sodelavcev prijazno, sprejema mnenja drugih, 79 % se jih zna opravičiti in pa sprejeti opravičilo sodelavca.

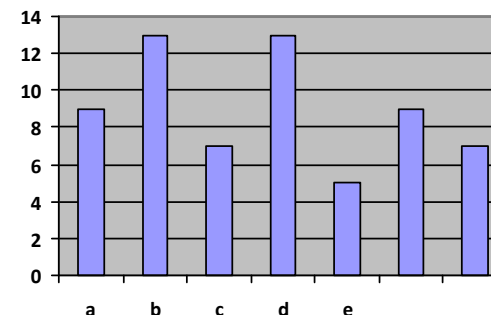
8. Imaš občutek, da dovolj narediš za svojo strokovno in osebno rast?

57 % učiteljev poskrbi za svojo strokovno in osebno rast.

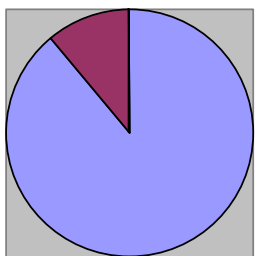
9. V svoje delo vključujem naslednje elemente formativnega spremljanja (možnih več odgovorov):

93 % učiteljev vnaša v svoje delo kriterije uspešnosti in povratno informacijo, 64 % namene učenja in samovrednotenja, 50 % dokaze in vrstniško vrednotenje, 36 % pa vprašanja v podporo učenju.

10. Ali izvajaš samoevalvacijo?

64 % učiteljev izvaja samoevalvacijo.

Odgovori učiteljev:

- Analiziram preverjanje in rezultate primerjam z rezultati ocenjevanja. Učence ob koncu šolskega leta anketiram o svojem delu (2x).
- S samorefleksijo.
- Učenec se oceni, če je zadovoljen z osvojenim znanjem, če ga razume tako, da ga lahko posreduje naprej ali ga praktično uporabi v drugačnih okoliščinah.
- S pomočjo povratne informacije učencev.
- Občasno si zapišem, kaj se je zelo obneslo in kaj ni bilo dobro (pri izstopanjih), da lahko v prihodnje to uporabim ali ne.
- Po kriterijih uspešnosti in z načinom izboljšave.
- Z analizo ure, kaj bi lahko izboljšala.
- Vsak dan pregledam kaj je bilo dobro in kaj bi lahko izboljšala. To vnesem v prakso. Poučevanje jemljem kot proces in samoevalvacijo enako. Večkrat delam to samoevalvacijo skupaj z učenci – se učimo drug od drugega.

Povzetek

V anketi je sodelovalo 188 učencev oz. **84,75 % učencev** je izpolnilo anketni vprašalnik, od tega 96 dečkov in 92 deklic. Od 1 do 5. razreda **95,80 %**, od 6. do 9. razreda pa **73,70 %**.

Ena izmed aktivnih oblik dela in večja vključenost v učni proces je skupinsko delo. Učenci preden prično z delom v skupini, dobijo od učiteljev navodilo. Učenci od 1. do 5. razreda menijo, da pred delom v skupini dobijo vedno jasna navodila. 65,75 % učencev od 6. do 9. razreda pa meni, da vedno dobijo navodilo, 34,25 % pa da samo včasih dobijo navodila za delom v skupini. Najboljše je, da ta pravila oblikuje učitelj skupaj z učenci. Ta učna metoda vzbuja zanimanje učencev in spodbuja njihovo odgovornost in omogoča pravočasno povratno informacijo, kar pa je tudi element formativnega spremljanja pouka.

Učencem je pomembno, da si podatke v besedilu označijo s pomočjo označevalnika oz. z barvicami. 32,87 % učencem (od 6. do 9. razreda) pa se označevanje ne zdi pomembno. Zlasti učenci prve triade si vedno pomembne podatke v navodilih označijo z označevalnikom. Skoraj 60 % učencev od 6. do 9. razreda si samo včasih označi pomemben podatke v navodilih z označevalnikom, 18 % pa nikoli.

Zlasti učenci 3. razreda si vedno sami izboljšujejo svoje delo s pomočjo miselnih vzorcev, ostali učenci pa občasno. 34 % učencev od 6. do 9. razreda si ne pomaga pri učenju s pripravo miselnih vzorcev, oz. doma vadi še iste vrste nalog, 60 % pa občasno. Večina učencev ve, kje bodo določeno znanje uporabili. Učenci s tem načrtujejo in izboljšujejo svoj nadaljnji proces učenja, ki vodi k izboljšanju rezultatov.

Zlasti učencem prve triade se zdi pouk v šoli zanimiv in jim hitro mine. Manj zanimiv je učencem od 5. do 9. razreda. 20 % učencem se pouk ne zdi zanimiv in so podali oceno manjšo od 3. Učenci prve triade se vedno čutijo sprejetega in upoštevanega v razredu, manj pa učenci 4. in 5. razreda. 60 % učencev od 6. do 9. razreda se ne počuti v razredu vedno sprejetega in upoštevanega. Vemo, da k dobri vključenosti učencev in učni zavzetosti prispeva zanimiv in osmišljen pouk. K temu moramo v bodoče še bolj težiti na predmetni stopnji.

Učencem kriteriji uspešnosti ob koncu učnega sklopa pomagajo pri učenju in menijo, da je tudi ocena zato boljša. Nekaj učencev se prične na ocenjevanje znanja pripravljati šele po poverjanju znanja. To bolj izvajajo učenci 4. in 5. razreda. 48 % učencev od 6. do 9. razreda pa se šele po preverjanju znanja prične pripravljati na ocenjevanje. Zlasti učence od 6. razreda naprej moramo vzpodbujati k sprotnemu učenju, učenju tudi za preverjanje znanja.

Na anketni vprašalnik je odgovorilo **14 učiteljev oz. 70 %**. Večina učiteljev vedno skupaj z učenci oblikuje jasna navodila za delo. Vsi učitelji menijo, da je smiselno, da učenec samostojno najde podatke in sestavi svoj miselni vzorec. 57 % učiteljev pri pouku izvaja vrstniško vrednotenje ob zaključku učnega sklopa. Večina učiteljev meni, da se učenci ne pripravljajo kvalitetno na pisno preverjanje znanja pred ocenjevanjem. To priznavajo tudi sami učenci (48 %) predmetne stopnje. 92,86 % učiteljev meni, da se učenci učijo zaradi ocen. Snov, ki pa jo poučujejo pa jo tudi premalo vnašajo v prakso. Učitelji (70 %) skrbijo za dobro počutje v razredu, skrbijo za učence s primanjkljaji ter izvajajo individualiziran pristop. Pozornost namenijo tudi reševanju konfliktov in disciplinskih težav (64 %). 50 % učiteljev poskrbi za urejenost razreda. Za uspešno preventivno disciplino poskrbi učitelj, ki ima dober stik in dobro povezavo za razredom.

93 % učiteljev je do svojih sodelavcev prijazno, sprejema mnenja drugih, 79 % se jih zna opravičiti in pa sprejeti opravičilo sodelavca. 57 % učiteljev poskrbi za svojo strokovno in osebnostno rast.

93 % učiteljev vnaša v svoje delo kriterije uspešnosti in povratno informacijo, 64 % namene učenja in samovrednotenja, 50 % dokaze in vrstniško vrednotenje, 36 % pa vprašanja v podporo učenju.

64 % učiteljev izvaja samoevalvacijo in so navedli na kakšen način (analiziranje preverjanja in ocenjevanja znanja, ter primerjava le tega, ob koncu šolskega leta anketa o svojem delu, samorefleksija, učenec se oceni, povratne informacije učencev, zapis, kaj se je zelo obneslo in kaj ni bilo dobro, po kriterijih uspešnosti, analiza ure, kaj je bilo dobro in kaj bi lahko izboljšali, samoevalvacijo narejena skupaj z učenci ...).

Učitelji lahko še v večji meri poskrbijo za strokovno rast, na voljo so številna izobraževanja, veliko je tudi spletnih (ki so vsem zelo dostopna, tako cenovno, kot časovno). Predlagam tudi, da vsi, ki so vpeti v poučevanje vsaj enkrat letno evalvirajo svoje delo.